

Budapestre vonatkozó ujságcikkek			Osztályozás
			Tárgy 92
Szerző: Vincze Eta			Ságvári Endre "1958"
Forrás: Karán			
(Hely)	(Idő) 1958. F. 28.	(Köt. v. füz.)	Helyszám
		(Oldal)	

Sok-sok Ságvárit e hazának, hű és hős hazafit...

A Németvölgyi úton majd mindenütt locsolgatnak esténként, hogy óvják a virágokat a kiszáradástól.

Ságvári néni is így szokta, csak amikor végez a munkával, egy szál virágot leszakít, a legszebbet és a fia fényképéhez teszi. Tizennégy éve már, hogy Ságvári Endre nem él. 1944. július 26-án gyilkolták meg a fasiszták és oltották ki fiatal életét, de emlékét őrzik a munkásszívek, az iskolakönyvek lapjai és egy gyászoló édesanya.

— Jó gyerek volt nagyon és különös gyerekkora volt — mondogatja Ságvári néni, ha felidézi a régi történeteket. — Jelessel végezte el iskoláit és

a tanulás miatt sohasem volt vele baj. Talán második gimnazista lehetett, amikor behívatott az igazgatója. Ketteszt kapott a fia magaviseletből — mondta kurtára fogva a szót. — Pedig nem érdemelte meg mert csupán igazságot tett. Petri államtitkár fiának adott egy jókora pofont, amiért egy pajtását meverte igazságtalanul.

Endri — mert így hívja az édesanyja még most is — szeretett tanulni nagyon és so-

kat olvasott. Külön jegyzetet készített egy-egy könyvről. Mire elvégezte a VIII. gimnáziumot, már négy nyelvet beszélt. Sokoldalú ember volt. Kiváló érzeke volt a zongorához, de nagyszerűen forgatta a tört és a kardot is. Santelli olasz vívómester sokszor kért, hogy hagyja abba fiam a tanulást és vívjon, mert szinte bizonyos a világsiker. De Endri erről hallani sem akart. Én sem erőltettem, hiszen olyan önálló volt és határozott, úgysem birtam volna vele.

S amint ül mellettem a 70-höz közeledő fehérhajú édesanya, csodálattal hallgatom fia történetét, akiről minden kedves emléket, jóságot el akar mondani.

— Egy évig fekiüdtem súlyos műtétrel kórházban. Akkor már nagy volt a fiam, nős ember. Mégis minden reggel hat órákor bejött hozzám és egyetlen egyszer sem maradt el. Jó gyerek volt nagyon. — Mondogatja, de nem is annyira nekem, mint önmagának felignyitott könnyes szemekkel.

A nehéz időkben is kimélt, féltett. Három évig haza sem járt, nehogy bajbakerüljön a család miatta. Bujkált, szervezte a pártot, közben kicsapták az egyetemről.

Már jó fél éve nem tudtam róla semmit, amikor egyszer hírt kaptam. Menjek le az utcára és sétáljak. Így tettem. Egyszer csak szembe jött velem egy fiatalember s így szólított: Anyám... Forduljon el gyorsan az első mellékutcába és az első kapualjban várjon rám. Az Endri hangja volt, csak mintha mégsem ő lett volna. Felfogni is alig tudtam mi történik most, de a lábam vitt önkéntelenül.

— Hát nem ismer meg?... Elformálódott idegen arcára néztem s nem tudtam jól látnok-e? Ez hát az én fiam... A hang az övé, de felismerhetetlenül más az arca.

— Oh de boldog vagyok anyám, ha te nem ismeresz meg, akkor nyugodt lehetek... S majd hogy nem ujjongott örömeben. Én meg csak összetörten annyit mondtam: De csúnya vagy, kisfiam.

Akkor már üldözték és körtözték mindenütt. Hogy ne ismerjenek rá, kórházba ment és plasztikát végeztetett. Orrát felvarratta, elcsúfította és arcából is kivetetett egy részt. Szinte felismerhetlenné lett, olyan jól sikerült a műtét.

A család az ő tanácsára elhagyta az otthont és én

arra kértem, vigyen el valamelyik jó barátjához, egy munkáscsaládhoz. De Endri lebeszélte erről, és arra bírta rá, hogy hamis cselédkönyvvel menjek el szolgálni módos úri házhoz, mert ha netán kiderül, hogy én vagyok Ságvári Endre édesanyja, gazdámnak ebből nem lesz baja. A munkáscsaládot meg bizonyosan kiirtották volna a bujtatásért. Így lettem cseléd a fiam kérésére, ott hagyva a szépen berendezett otthont.

Nagyon óvatosnak kellett lenni és éppen ezért csak nagyritkán találkoztunk. Elfogatása előtti napon randevünk volt. S amikor közeledtem a kijelölt helyre, valaki mellém szegődött. A hátam is borzongott. Nekem szegezte a kérdést és feleletet sem várva mondta, hogy Ságváriné, mondja meg a fiának azonnal meneküljön külföldre. Nem vagyok az... Hebegtem, de az a nevét sem árulva el tovasietett és csak annyit mondott: jót akarok...

Anyá vagyok, hát mit tehettem... Féltettem és könyörögve kértem, szökjön át a határon. Nyelveket tud és csak az életét mentse. De hiába, a fiam hajthatatlan maradt. Próbált vigasztalni, megnyugtani... Öt másnap elfogták... Nem láttam többé...

Egy év múlva hallottam meghalálhírét. Addig abban a reményben éltem, mégis átmert a határon. De amikor megtudtam a kegyetlen valóságot, a haláloamat kívántam én is...

Azóta 14 év telt el, s minden anyák napján sok-sok levelet, táviratot hoz a posta. Most ez évben is így volt s bizonyásként Sándor László várpalotai bányász levelét teszi elem.

„Sok-sok Ságvárit e hazának Hű és hős hazafit, Hogy még magasabbra emeljük

Osztályunk zászlait.”

Magairt verssel köszönti Ságvári Endrének, a kommunista mártírnak az édesanyját, s őszinte szeretettel foglalja sorokba drága fia emlékét.

Vincze Eta